

تغذیه و جرم

از منظر جرم‌شناسی و آموزه‌های اسلامی

تألیف:

رعنا نادعلی

دکتر محمدعلی حاجی ده‌آبی

دانشیار و مدیر گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی

عضو هیأت علمی دانشگاه قم

مجمع علمی و فرهنگی مجد

سرشناسه	:	حاجی‌ده‌آبادی، محمدعلی
عنوان و نام پدیدآور	:	تغذیه و جرم از منظر جرم‌شناسی و آموزه‌های اسلامی / محمدعلی حاجی‌ده‌آبادی، رعنا نادعلی.
مشخصات نشر	:	تهران: مجد، ۱۳۹۴.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۱۹۳-۵۶۰-۲
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
موضوع	:	رفتار -- تاثیر تغذیه
موضوع	:	جرم‌شناسی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
شناسه افزوده	:	نادعلی، رعنا
رده‌بندی کنگره	:	BP۱۹۵/۱۳۹۴ ج۲ ص ۴۸۳۴/۳۹۷
رده‌بندی یوبی	:	۴۸۳۴/۳۹۷
شماره ثبت‌شناسی ملی	:	۴۱۰۴۶۱۰

هرگونه تکثیر کتب این قسمت از کتاب بدون اجازه پدیدآورنده، یا ناشر خلاف قانون، شرع و اخلاق است. موارد نقض آن را به دفتر مرکزی «مجد» گزارش فرمایید.

تغذیه و جرم از منظر جرم‌شناسی و آموزه‌های اسلامی

مؤلفان: دکتر محمدعلی حاجی‌ده‌آبادی، رعنا نادعلی

ناشر: مجد

چاپ اول: ۱۳۹۵ تعداد: ۵۰۰ نسخه

حق چاپ محفوظ و منحصراً برای «مجد» است.

دفتر مرکزی:

تهران، میدان انقلاب، تقاطع خیابان وحید نظری و ۲، فروردین پلاک ۱۰۸

تلفن و دورنگار: ۶۶۴۹۵۰۳۴ - ۶۶۴۰۹۴۲۲ - ۶۶۴۳۱۱۶

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۹۳-۵۶۰-۲

ISBN: 978-600-193-560-2

شعبه فروردین: خیابان ۱۲ فروردین، مقابل تمریرات، پلاک ۲۸۳، طبقه دوم تلفن: ۶۶۴۰۹۴

شعبه اردیبهشت: خیابان اردیبهشت (منیری جاوید)، تقاطع شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۷ تلفن: ۶۶۴۸۶۸۷۴

www.majdlaw.ir

E-mail: majdlaw92@gmail.com

سیستم اشتراک پذیری «مجد»:

ارسال پیامک حاوی نام و نام خانوادگی و شغل (در صورت تمایل) به شماره ۰۲۱۶۶۴۹۰۹۹۸

فصلنامه حقوقی مجد با ارائه مقالات اساتید میرز حقوق کشور بطور منظم منتشر می‌شود.

فهرست مطالب

۱۱.....	پیشگفتار
۱۳.....	مقدمه
۱۹.....	فصل ۱: کلیات
۲۱.....	بحث اول: مفاهیم
۲۱.....	گفتار اول: مفاهیم لغوی
۲۱.....	بند ۱-۱: مفاهیم لغوی تغذیه
۲۱.....	بند ۱-۲: مفاهیم لغوی جرم
۲۲.....	گفتار دوم: مفاهیم اصطلاحی
۲۲.....	بند اول: مفهوم اصطلاحی تغذیه
۲۴.....	بند دوم: مفهوم اصطلاحی جرم
۲۴.....	۱. رفتار مجرمانه در قوه قهریه
۲۴.....	۲. رفتار مجرمانه در جرم شناسی
۲۶.....	مبحث دوم: پیشینه
۲۶.....	گفتار اول: پیشینه عام
۲۷.....	گفتار دوم: پیشینه خاص
۲۹.....	مبحث سوم: یافته‌ها
۲۹.....	گفتار اول: اهمیت و جایگاه تغذیه در جرم‌شناسی
۳۳.....	فصل دوم: رابطه تغذیه و بزهکاری از منظر جرم‌شناسی
۳۵.....	مبحث اول: مبانی ارتباط میان تغذیه و بزهکاری
۳۵.....	گفتار اول: تاثیر رژیم غذایی بر رفتار
۳۷.....	گفتار دوم: جرم‌شناسی زیستی
۴۰.....	مبحث دوم: تاثیر انواع مواد غذایی بر رفتار مجرمانه
۴۱.....	گفتار اول: تاثیر شکر بر رفتار مجرمانه
۴۲.....	بند اول: تعریف شکر

- بند دوم: تبیین چگونگی تاثیر شکر بر رفتار ۴۳
- بند سوم: آزمایش تحمل گلوکز ۴۶
- بند چهارم: مطالعات مبین ارتباط کمی قند خون و رفتار مجرمانه ۴۷
- گفتار دوم: تاثیر سرب بر رفتار مجرمانه ۵۴
- بند اول: اپیدمولوژی ۵۴
- بند دوم: منابع سرب ۵۵
- بند سوم: مسمومیت سربی قیل و حین بارداری ۵۸
- بند چهارم: مسمومیت سربی در بزرگسالان ۵۸
- پنجم: مسمومیت سربی در کودکان ۵۹
- بند ششم: تحقیقات مبین ارتباط میان سرب و رفتار مجرمانه ۶۱
- بند هفتم: روش آزمایش مسمومیت سربی ۶۲
- گفتار سوم: تاثیر افزودنی های غذایی بر رفتار مجرمانه ۶۴
- بند اول: تعریف افزودنی های غذایی ۶۴
- بند دوم: انواع افزودنی های غذایی ۶۴
- الف. آرایشی / ب. طعمی / ج. نگهدارنده ها ۶۴
- ب. نگه دارنده ها / د. اسیدان ها ۶۵
- ج. شیرین کننده ها ۶۶
- بند سوم: تاثیر افزودنی های غذایی بر رفتار مجرمانه ۶۷
- بند چهارم: مطالعات مبین تاثیر افزودنی های غذایی بر رفتار مجرمانه ۶۷
- گفتار چهارم: تاثیر الکل بر رفتار مجرمانه ۶۸
- بند اول: تعریف الکل ۶۸
- بند دوم: متابولیسم الکل در بدن ۶۹
- بند سوم: اثرات سوء مصرف الکل در آموزه های اسلامی ۷۰
- بند چهارم: تفاوت انبیا و قانون گذاران بشری در زمینه تحریم مسکرات ۷۴
- بند پنجم: تحقیقات مبین ارتباط الکل و رفتار مجرمانه ۷۵
- الف. ارتباط میان مصرف الکل و جرم در انگلیس ۷۶
- ب. ارتباط میان مصرف الکل و جرم در آمریکا ۷۷
- ج. ارتباط میان مصرف الکل و جرم در کره ۷۹

فهرست مطالب □ ۷

گفتار پنجم: تاثیر مواد غذایی آلرژی‌زا بر رفتار مجرمانه	۸۰
بند اول: تعریف آلرژی	۸۰
بند دوم: عوامل حساسیت غذایی	۸۱
بند سوم: تحقیقات مبین ارتباط میان مواد غذایی آلرژی‌زا و رفتار مجرمانه	۸۲
مبحث سوم: تحلیل رابطه‌ی میان تغذیه و رفتار مجرمانه	۸۴
بخش اول: تحلیل‌های زیست‌شناختی	۸۴
بند اول: تاثیر تغذیه بر جسم و روان	۸۴
بند دوم: تاثیر تغذیه بر عملکرد مغز	۸۵
گفتار ششم: تحلیل‌های روان‌شناختی	۸۸
بخش اول: تاثیر مدید بر هوش	۸۸
بند دوم: ارتباط میان هوش و جرم	۹۰
بند سوم: تاثیر تغذیه بر ناتوانی یادگیری	۹۲
بند چهارم: ارتباط میان ناتوانی یادگیری و جرم	۹۴
بند پنجم: تاثیر تغذیه بر پیش‌فعالیت	۹۵
بند ششم: رابطه‌ی پیش‌فعالیت و جرم	۹۷
بند هفتم: تاثیر تغذیه بر مزاج	۹۸
الف. مزاج صفراوی (گرم و خشک)	۱۰۱
۱. خصوصیات جسمانی	۱۰۱
۲. خصوصیات روانی	۱۰۲
ب. مزاج دُموی (گرم و تر)	۱۰۲
۱. خصوصیات جسمانی	۱۰۲
۲. خصوصیات روانی	۱۰۲
ج. مزاج بلغمی (سرد و تر)	۱۰۳
۱. خصوصیات جسمانی	۱۰۳
۲. خصوصیات روانی	۱۰۳
د. مزاج سوداوی (سرد و خشک)	۱۰۳
۱. خصوصیات جسمانی	۱۰۳
۲. خصوصیات روانی	۱۰۳

- بند هشتم: توجه به مزاج در سیستم عدالت کیفری ۱۰۵
- مبحث چهارم: رابطه تغذیه و بزهکاری از منظر آموزه‌های اسلامی ۱۰۸
- گفتار اول: تاثیر نوع خوردنی‌ها و آشامیدنی‌ها بر رفتار مجرمانه ۱۰۹
- گفتار دوم: تاثیر کمیت تغذیه بر رفتارهای نابهنجار ۱۱۴
- گفتار سوم: کیفیت شرعی به دست آوردن خوردنی‌ها و آشامیدنی‌ها و
- تاثیر آن بر جرم (حرام خواری و تاثیر آن بر جرم) ۱۱۶

فصل سوم: پیشگیری از جرم بر مبنای نقش تغذیه در وقوع رفتار

- مجرمانه ۱۲۳
- مبحث اول: تاریخچه، مفهوم و انواع پیشگیری ۱۲۵
- گفتار اول: تاریخچه پیشگیری ۱۲۵
- بند اول: تاریخچه پیشگیری در جهان و ایران ۱۲۵
- بند دوم: تعریف پیشگیری ۱۲۸
- الف. مفهوم لغوی ۱۲۸
- ب. مفهوم اصطلاحی ۱۲۹
- بند سوم: انواع پیشگیری از جرم ۱۳۰
- الف. پیشگیری اولیه، ثانویه و ثالثه ۱۳۰
- ب. پیشگیری قضایی و کیفری، و اجتماعی، و رشد مدار ۱۳۲
- مبحث دوم: جایگاه تغذیه در پیشگیری اجتماعی ۱۳۴
- گفتار اول: تغذیه و پیشگیری جامعه مدار ۱۳۴
- بند اول: رژیم غذایی قبل از بارداری ۱۳۶
- بند دوم: بهداشت دوران بارداری ۱۳۶
- بند سوم: تغذیه کودک با شیر مادر ۱۳۷
- گفتار دوم: تغذیه و پیشگیری رشد مدار ۱۴۴
- مبحث سوم: تغذیه و پیشگیری وضعی ۱۴۶
- مبحث چهارم: تغذیه و پیشگیری کیفری ۱۴۸
- گفتار اول: تقنین کیفری ۱۴۸
- بند اول: قانون مواد خوردنی، آشامیدنی آرایشی و بهداشتی ۱۴۸
- بند دوم: قانون مجازات اسلامی ۱۴۹

فهرست مطالب □ ۹

الف. الكل	۱۴۹
ب. آلودگی هوا	۱۵۰
ج. قانون نظارت شرعی بر ذبح و صید	۱۵۱
گفتار دوم: اصلاح و درمان رژیم غذایی زندانیان	۱۵۱
بند اول: حق تغذیه زندانیان	۱۵۲
الف. فقه اسلام	۱۵۲
ب. اسناد بین المللی	۱۵۳
ج. حقوق ایران	۱۵۴
بند دوم: پیش اصلاحی تغییر رژیم غذایی در زندان	۱۵۵
نتیجه گیری و پیشنهادات	۱۵۹
فهرست منابع	۱۶۳

پیشگفتار

جرم شناسی به عنوان دانشی که در صدد شناخت ماهیت و چیستی جرم و علل و عوامل آن و بالاخره راهکارهای مواجهه موثر اعم از پیشینی و پسینی به جرم است. دانشی چالش برانگیز و رو به پیشرفت بوده است. شاخه‌های مختلف جرم شناسی اعم از نظری و کاربردی خرد و کلان اختصاصی و عمومی و... همه حکایت از زندگی در روند رو به توسعه شتابان این دانش دارد. در این میان یافته‌های جرم شناسی زیستی بعنوان یک شاخه از جرم شناسی نظری در مقایسه با دیگر شاخه‌های آن یعنی روانشناسی جنایی و جامعه شناسی جنایی در کشور ما آنچنان که باید انعکاس نداشته است و جا دارد تا علاوه بر ترجمه منابع متقن در این حوزه نسبت به بومی سازی آن و سفارش تحقیقات مرتبط با این شاخه اقدامات مناسبی صورت گیرد. از جمله باحثی که در در این شاخه وجود دارد تاثیر تغذیه اعم از خوردنی‌ها و آشامیدنی‌ها و نیز نوع رژیم غذایی بر بهنجاری رفتاری نابهنجاری آن است. مطالعه ادبیات موجود در این شاخه انبوهی از پژوهش‌ها را آشکار می‌سازد که کوشیده اند تاثیر نوع و حجم (میزان) خوردنی‌ها و آشامیدنی‌ها را بر شکل گیری رفتارهای نابهنجار ویر اصلاح و درمان آن مورد بررسی قرار دهند. جالب اینکه در این خصوص گزاردهای گسترده‌ای در متون و منابع اسلامی وجود دارد که دلالت‌های بسیار روشن و صریحی را بر ابعاد تاثیرگذاری تغذیه بر رفتار مجرمانه و نابهنجار دارند بدون تردید علاوه بر این آموزه‌ها نیز می‌تواند در بومی سازی دانش جرم شناسی و نیز در تدوین جرم شناسی مبتنی بر آموزه‌های اسلامی موثر و مفید باشد. کتاب پیش رو می‌کوشد تا اطلاعات ارزشمندی را با استفاده از منابع علمی و دینی در اختیار علاقه مندان قراردهد. توضیح این نکته ضروری است که مباحث علمی کتاب محصول کار

پایان نامه مقطع ارشد خانم رعنا نادعلی است که با استفاده از منابع دست اول فراهم آمده است.

از آنجا که منابع دینی ابعاد بیشتری از تاثیر تغذیه بر رفتار را بیان می نمودند و نیز به جهت اهمیت اطلاع از این دست گزاره ها ، برای ما مسلمانان فصلی مجزا به این مهم اختصاص یافت. امید که مجموعه مباحث پیش رو مورد توجه علاقه مندان و محققان حوزه جرم شناسی قرارگیرد انشاءالله. لازم است از مدیر محترم انتشارات مجد جناب آقای دکتر سید عباس حسینی نیک که اهتمام وافری در نشر و ترویج مباحث جرم شناسی دارند تقدیر و تشکر نماییم و از درگاه احدیت توفیق روزگاری را ایشان را مسالت نماییم.

مقدمه

بیان مسئله

در جهان هستی، بنیان زندگی انسان بر پایه نیاز به غذا می‌باشد و تغذیه به عنوان یکی از نیازهای اولیه و زیستی انسان محسوب می‌گردد. بشر از زمانی که خود را شناخت، شناسایی کمی و کیفی غذا را لازم دید و به این آگاهی دست یافت که تغذیه یکی از مهم‌ترین عوامل در سلامت و رشد عمومی است. امروزه نیز بشر به آن موضوع پی برده است که غذا، نقش مستقیمی در حالات روحی، روانی و رفتاری او دارد. همان گونه که حالات روانی او نیز بر پدیده تغذیه تأثیر مستقیم دارند. علاوه بر این، تنبیه در بسیاری از پدیده‌های اجتماعی و عوامل پیشرفت جوامع نقش کلیدی پیدا نموده است.

تغذیه، از عوامل موثر در سلامت عمومی و شرف اقتصادی جوامع است. کشورهایی که از دانش تغذیه، شناخت نیازها و آن را به نحو صحیح بکار می‌برند، از فواید مثبت آن در حفظ بهداشت و سلامت بدن و در نهایت افزایش طول عمر انسان‌ها نیز بهره می‌گیرند. این کشورها بر این حقیقت واقفند که تغذیه نامطلوب با کاهش رشد و نمو، افزایش کسالت و بیماری‌ها، کاهش قدرت جسمی و فکری، بی‌تفاوتی و افزایش نرخ جرایم ارتباط دارد.

در علم تغذیه، ترکیب بدن انسان، ترکیب مواد غذایی و ارتباط آن با انسان مطالعه می‌گردد. هم چنین درباره‌ی نیازهای غذایی و مقدار مصرف آن، ورزش غذایی خوراکیها، رژیم غذایی و ارتباط آن با رفتار افراد بحث می‌شود.

در واقع تغذیه، واکنش‌هایی است که به موجب آن عضو زنده و سلول‌های آن، مواد مغذی را دریافت و آنها را به منظور رشد و نمو، نوسازی و نگه داری عضو مصرف می‌کنند و حرارت و انرژی لازم و کافی را برای انجام اعمال حیاتی و سایر فعالیت‌های مربوط تامین می‌نمایند.

از آنجا که افراد موظفند سلامتی خود را حفظ کنند؛ آگاهی از اصول تغذیه صحیح به منظور برخورداری از نعمت تندرستی، امری اجتناب ناپذیر و ضروری برای همگان است. داشتن اطلاعات کلی در زمینه‌های مختلف علم تغذیه برای کلیه افراد جامعه اعم از مسئولین امور پزشکی و بهداشتی، مسئولین امور اجتماعی بسیار ضروری است. زیرا آشنایی با اصول دانش تغذیه موجب می‌شود انسان بتواند برای خود، خانواده و جامعه‌اش برنامه‌ی تغذیه‌ای مناسبی تنظیم کند، بگونه‌ای که جامعه‌ی سالم به ارمغان آورد.

علی‌رغم ضرورت آشنایی با اصول تغذیه صحیح برای احاد جامعه، امروزه شدت تغییر کم‌تره‌ی رژیم غذایی افراد جوامع به ویژه جوامع صنعتی می‌باشیم. در کشورهای غربی تحقیقات متعدد و جامعی در خصوص تاثیر تغذیه بر رفتارهای اجتماعی افراد انجام شده است. اما در کشور ما، با وجود استفاده‌ی بی‌رویه از غذاهای آماده به‌سوز، است فود، استفاده از افزودنی‌های غذایی، معضل آلودگی هوا و تاثیر مواد آلوده کننده بر سیوه‌ها و سبزیجات و استفاده از شکر بالاتر از سرانه‌ی جهانی؛ هم‌چنان‌که تحقیقات بومی در خصوص تاثیر تغذیه بر رفتار افراد جامعه خالی است. با وجود فقدان ادبیات جرم‌شناسی در زمینه‌ی موضوع حاضر، در میان منابع اسلامی، روایات متعددی از پیامبر اکرم و ائمه‌ی معصومین می‌توان یافت که صراحتاً به این امر اشاره دارند، که تغذیه با مواد غذایی طیب و حلال منجر به انجام عمل صالح؛ و تغذیه با مواد غذایی حرام، منجر به انجام عمل ناصالح می‌شود.

ضرورت انجام مطالعاتی همه‌جانبه و میدانی در زمینه‌ی تاثیر تغذیه بر رفتار مجرمانه در کشور احساس می‌شود و امید آن می‌رود تا در آینده با هدایت مطالعاتی با ویژگی‌یاد شده باشیم.

کتاب پیش رو سعی در پاسخ گویی به سوالات زیر دارد:

- ۱- از میان مواد غذایی، کدام دسته از مواد منجر به بروز رفتار نابهنجار و بعضاً مجرمانه در افراد می شود؟ متون اسلامی در این خصوص چه اطلاعاتی در اختیار ما قرار می دهند؟
- ۲- راهکارهای پیشگیری از جرم بر مبنای نقش تغذیه در وقوع یا تشدید رفتار مجرمانه کدامند؟

فرضیات:

- ۱- شکر، سب، افزودنی های غذایی، مواد غذایی آلرژی زا و الکل از جمله مهم ترین موادی می باشند که زمینه ی بروز رفتارهای نابهنجار و مجرمانه را فراهم می کنند. متون اسلامی علاوه بر تاثیر کیفی- نوع غذاها و آشامیدنی ها بر رفتار مجرمانه - بر تاثیر کمی و نیز تاثیر حلال یا حرام تحصیل غذا بر نوع رفتار نیز تاکید دارد
- ۲- راهکارهای پیشگیری از جرم بر مبنای نقش تغذیه در وقوع رفتار نابهنجار و مجرمانه با توجه به ماهیت پیشگیری متفاوت است. بر این اساس در پیشگیری اجتماعی بر اموری همچون به رسمیت شناختن حق تغذیه سالم و نیز صیانت از این مهم توسط دولت و همچنین افزایش آگاهی های اجتماعی در خصوص پیامدها و آثار جرمزای تغذیه تاکید شده است. در پیشگیری وضعی بر ضرورت اهتمام به وضعیت کودکان در معرض خطر تغذیه ناسالم شامل کودکان خانواده های فقیر و کودکانی که در خانواده های با سوء مصرف مشروبات الکلی زندگی می کنند مواردی از این دست پرداخته شده است.
- در پیشگیری کیفری بر ضرورت جرم انگاری برخی آشامیدنی ها و نیز وضع قوانین جزایی نسبت به برخی تولیدات غذایی و نیز وضع پاره ای مقررات برای اصلاح رژیم غذایی زندانیان مورد بررسی قرار گرفته است.

افزایش نرخ بزهکاری در جامعه از یک سو، و تغییر الگوی مصرف مواد غذایی در جامعه ما از سوی دیگر، از جمله ضرورت‌های انجام این پژوهش می‌باشد. با توجه به اینکه در کشور ما هنوز هیچ تحقیقی در خصوص آثار تغذیه بر رفتار افراد صورت نگرفته است؛ به منظور بررسی آثار متخصصان غربی در این حوزه و فراهم آوردی زمینه‌ی پژوهش‌های بعدی ضروری به نظر رسید تا کتابی با عنوان حاضر ارائه گردد. توجه به این نکته نیز ضروری است، که هزینه‌های سی از عدم اهتمام لازم به این حوزه بر ضرورت پرداختن به این مهم برای یافتن همکاری پیشگیرانه دلالت دارد.

این کتاب اهداف نظری و کاربردی متعددی را دنبال می‌کند که از جمله آنها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد.

- دستیابی به اطلاعات لازم و ضروری درخصوص نوع غذاها و آشامیدنی‌های مسموم‌کننده و بروز رفتارهای مجرمانه و نیز استخراج آموزه‌های اسلامی در این خصوص
- فراهم کردن زمینه‌ی آشنایی متخصصان حوزه‌ی بهداشت و درمان، آموزش و پرورش، صدا و سیما با این تغذیه بر رفتار افراد و ارائه‌ی راهکارهایی به نهادهای مذکور؛

• پیشنهاد انجام تحقیقاتی با توجه به وضعیت کشورهای غربی و یافته‌های طب سنتی در محیط زندان و کانون‌های اصلاح و تربیت با هدف بررسی میزان تاثیر تغذیه بر خشونت و پرخاشگری زندانیان؛

• آگاه نمودن خانواده‌ها از نقش تغذیه صحیح مادر در آینده طفل و حق انسانی کودک در برخورداری از شیر مادر؛

کتاب حاضر به روش توصیفی تحلیلی، با استفاده از منابع کتابخانه‌ای، مقالات، سایتها و کتب موجود در زمینه‌ی موضوع پیش رو، به رشته‌ی تحریر درآمده است.